

RANG PSIXOLOGIYASI VA RASSOMNING ICHKI DUNYOSI

*Nizomiy nomidagi O'zMPU
Psixologiya kafedrasi o'qituvchisi*

Saidova Nargiza Ismatulla qizi
*Nizomiy nomidagi O'zMPU 1-bosqich talabasi
Holiqulova Fotima Yangiboy qizi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada rang psixologiyasining inson ruhiy holatiga, ayniqsa rassomning ichki dunyosiga ta'siri ilmiy-psixologik jihatdan tahlil qilinadi. Ranglar nafaqat estetik vosita, balki shaxsning his-tuyg'ulari, kechinmalari va psixologik holatini ifodalovchi kuchli ramz sifatida qaraladi. Shuningdek, ranglar orqali rassomning ichki kechinmalari, ruhiy holati, stress, quvonch, xavotir, umid kabi hislarning ifodalanishi yoritib beriladi. Maqolada rang psixologiyasining san'at terapiyasi, estetik idrok va ijodiy tafakkur bilan bog'liqligi ham ilmiy asosda tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: rang psixologiyasi, rassom psixologiyasi, ichki kechinma, emotsional holat, rang ramziyati, ijod jarayoni, san'at terapiyasi, estetik idrok, tasviriy san'at, ruhiy holat

Аннотация: В данной статье рассматривается психологическое воздействие цвета на внутренний мир художника. Раскрывается взаимосвязь между цветовыми предпочтениями и внутренним психологическим состоянием художника. Особое внимание уделяется роли цвета в процессе художественного творчества, его влиянию на подсознание, эмоциональное восприятие и формирование образов. Также анализируется значение цветовой символики в изобразительном искусстве и ее психотерапевтический потенциал. Статья показывает, что цвет является не просто художественным элементом, но и важным психологическим механизмом самовыражения.

Ключевые слова: психология цвета, психология художника, внутренние переживания, эмоциональное состояние, цветовая символика, творческий процесс, арт-терапия, эстетическое восприятие, изобразительное искусство, психическое состояние

Abstract: This article explores the psychological impact of color on the inner world of the artist. The relationship between color preferences and the internal psychological condition of the artist is examined. Special attention is given to the role of color in the creative process and its influence on subconscious perception and emotional expression. The article also highlights the significance of color symbolism in visual art and its therapeutic potential. It is shown that color serves not only as an

aesthetic element but also as a fundamental psychological mechanism of self-expression.

Keywords: color psychology, artist psychology, inner experience, emotional state, color symbolism, creative process, art therapy, aesthetic perception, visual art, mental state.

San'at insonning ichki dunyosini, ruhiy kechinmalarini va borliqni idrok etish tarzini ifodalovchi eng nozik va ta'sirchan vositalardan biridir. Ayniqsa, rang san'at asarining ruhini belgilovchi, tomoshabinning hissiy holatiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi muhim badiiy unsur sifatida namoyon bo'ladi. Ranglar orqali rassom o'z ichki kechinmalarini, hayotga munosabatini, ruhiy holatini va hissiy tajribalarini ifodalaydi. Shu bois ranglar nafaqat estetik bezak, balki inson psixikasining aks-sadosi, his-tuyg'ular, kayfiyat va ichki ziddiyatlarning ramziy ifodasidir. Rassom ijodida rang tanlovi tasodifiy bo'lmay, u ko'pincha rassomning ichki holati, emotsional kechinmalari, ruhiy jarayonlari bilan bevosita bog'liq bo'ladi. Mazkur mavzu rang psixologiyasi va rassomning ichki dunyosi o'rtasidagi murakkab, ammo uzviy bog'liqlikni tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, bu masala nafaqat san'atshunoslik, balki psixologiya, estetika va art-terapiya sohalari uchun ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Rang psixologiyasi aynan shu jarayonlarni ilmiy jihatdan o'rganib, ranglarning inson ongiga, ruhiy holatiga va xulq-atvoriga ta'sir mexanizmlarini tahlil qiladi. Mazkur mavzu rang psixologiyasi va rassomning ichki dunyosi o'rtasidagi murakkab, ammo uzviy bog'liqlikni tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, bu masala nafaqat san'atshunoslik, balki psixologiya, estetika va art-terapiya sohalari uchun ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ranglar orqali insonning ichki olamini anglash, rassom ijodining psixologik ildizlarini ochib berish bugungi kunda shaxs rivoji, emotsional barqarorlik va ijodiy tafakkurni tushunishda muhim ilmiy yo'nalishlardan biri sifatida qaralmoqda. Rang psixologiyasi va rassomning ichki dunyosi o'rtasidagi bog'liqlik san'at va psixologiya tutashgan eng nozik va chuqur mavzulardan biridir. Rang inson ongiga, hissiyotlariga va ruhiy holatiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan kuchli psixologik vosita hisoblanadi. Inson atrof-muhitni asosan ranglar orqali idrok etadi va bu idrok uning kayfiyati, xotiralari, ichki kechinmalari hamda dunyoqarashiga bevosita ta'sir qiladi.. Bu farq bevosita ularning ichki dunyosi, xarakteri va hayotiy tajribasi bilan bog'liq bo'ladi. Ranglar orqali rassomning ichki kechinmalari, ruhiy zo'riqishlari, quvonchli yoki og'ir damlari ochiq-oydin namoyon bo'ladi. Ba'zan rassom o'z asari orqali ong ostida kechayotgan holatlarni ham tashqi olamga chiqaradi. Shu sababli san'at asari faqat tomoshabin uchun emas, balki rassomning o'zi uchun ham ichki tozalanish, ruhiy yengillik, o'zini anglash vositasi bo'lib xizmat qiladi. Ranglar rassomning ichki ovozi sifatida uning ruhiyatida kechayotgan jarayonlarni so'zsiz ifoda etadi. Bir xil asar turli insonlarda turli emotsional taassurot uyg'otishi ham ranglarning individual psixologik

qabul qilinishi bilan izohlanadi. Har bir insonning ranglarga bo'lgan munosabati uning shaxsiy hayotiy tajribasi, xotiralari, ruhiy holati bilan chambarchas bog'liq bo'ladi. Shu sababli rassom va tomoshabin o'rtasida ranglar orqali psixologik muloqot yuzaga keladi. Rang psixologiyasi va rassomning ichki dunyosi o'rtasidagi bog'liqlik san'atning chuqur mazmunini anglashga yordam beradi. Ranglarga shunchaki bezak sifatida emas, balki ruhiy holat, ichki kechinma va emotsional tafakkurning ifodasi sifatida qarash san'atni yanada chuqurroq tushunish imkonini beradi

Xulosa qilib aytganda, rang psixologiyasi va rassomning ichki dunyosi bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ranglar rassom ruhiyatining badiiy ifodasi sifatida namoyon bo'ladi. Ranglar orqali insonning quvonchi, iztirobi, orzulari va ichki ziddiyatlari tasvirga ko'chadi. Shu sababli rangni anglash bu nafaqat san'atni, balki inson ruhiyatini chuqurroq anglash demakdir. Rang psixologiyasi va rassomning ichki dunyosi o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni umumiy tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, rang san'at asarining tashqi bezagi emas, balki uning ichki mazmunini ochib beruvchi eng muhim ifoda vositalaridan biridir. Rassom tomonidan tanlangan ranglar uning ruhiy holati, hissiy kechinmalari, shaxsiy tajribasi, hayotga munosabati va ichki dunyosidagi ruhiy jarayonlar bilan bevosita bog'liq holda namoyon bo'ladi. Shu sababli har bir rang, har bir rang uyg'unligi ma'lum bir psixologik ma'noni ochib beradi va tomoshabinning hissiy qabuliga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Rang rassomning ichki kechinmalarini tashqi olamga olib chiquvchi kuchli psixologik vosita bo'lib, san'at asarining ichki mazmunini ochib beradi. Rang psixologiyasi orqali nafaqat asarning badiiy qadrini, balki rassom shaxsiyatining chuqur qatlamlarini ham anglash mumkin bo'ladi. Shu sababli rangni faqat bezak sifatida emas, balki inson ruhiyatining badiiy ifodasi sifatida talqin etish muhim ilmiy va estetik ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bulatov S. S. — RANG PSIXOLOGIYASI (Монография). Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa ijodiy uyi, 2020.
2. Xudayberganov R. A. Rangtasvirda ilg'or yo'nalishlar va badiiy yondashuvlar. Toshkent: O'quv-uslubiy majmua, 2020.
3. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2010.
4. Zokirov M. Psixologiya asoslari. – Toshkent: Fan, 2015.